

การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งชี้แนะกับการเล่นแบบอิสระ

A COMPARISON OF PRESCHOOL CHILDREN'S CREATIVE THINKING THROUGH SEMI STRUCTURED WITH UNSTRUCTURED PLAYING EXPERIENCES.

โสภาคย์ พลวุฒิโท*

Mrs.Sopak Plavuttito

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลศรี ชำนาญกิจ

Assistance Professor Dr.Nuansri Chamnankit

Abstract

The purposes of this research were to compare the creative thinking of preschool children through semi structured and unstructured playing experiences. The sample of this research comprised 80 preschool children studying in the second semester of kindergarten class 1, academic year 2006 at Anubannakornsanwan School, the office of Private Education Commission. Two classrooms were randomly selected from seven classrooms. One class was determined as an experimental group and the other as a control group. The experimental group experienced the semi structured playing activities, while the control group experienced the unstructured playing activities. The experiment was conducted for 4 weeks, 3 days a week. The research instruments were a plan for playing experiences through the semi structured plans, the unstructured plans, and the test for creative thinking based on Guilford. The reliability of assessment was 0.37 and the two - group pretest/posttest design was administered. The statistics used in the study was analyzed by t-test dependent, and analysis of covariance. Research findings were as follows:1. Creative thinking of preschool children after playing with the semi structured activities experiences was higher from the posttest scores than the pretest scores with a statistic significantly at .01 level. 2. Creative thinking of preschool children after playing with the unstructured activities experiences from the posttest scores than the pretest scores with a statistic significantly at .01 level. 3. Creative thinking of preschool children after playing with the semi structured activities experiences was higher than playing with the unstructured activities experiences.

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งชี้แนะกับการเล่นแบบอิสระกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 80 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ในโรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย 2 ห้องเรียน จากจำนวน 7 ห้องเรียน เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่นแบบกึ่งชี้แนะ กลุ่มควบคุมได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระ เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งชี้แนะ แผนการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระและแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของกิลฟอร์ด (Guilford) ใช้แบบแผนการทดลองแบบ 2 กลุ่ม ทดสอบก่อน - หลังการจัดประสบการณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ทดสอบแบบที่ กลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน และวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งชี้แนะ มีความคิดสร้างสรรค์หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระ มีความคิดสร้างสรรค์หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งชี้แนะมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระ

KEYWORDS :

คำสำคัญ : การสอนเด็กปฐมวัย, ความคิดสร้างสรรค์

บทนำ

ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญสำหรับทุกวัย ช่วงวัยที่สำคัญที่สุดของการวางรากฐานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างสมบูรณ์ ต้องได้รับการส่งเสริมประสบการณ์ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมตามพัฒนาการนำไปสู่การพัฒนาทั้งทางทัศนคติ ทักษะ และกระบวนการที่ก่อให้เกิดความใคร่รู้ใคร่เรียน (สันสนีย์ ฉัตรกุลปต์, 2545 : 96) จะเห็นได้ว่า เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีความสำคัญ ควรส่งเสริมให้มีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์เพื่อจะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในวัยที่สูงขึ้นต่อไป

เนื่องจากการเล่นเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ของหนึ่งของเด็ก และเด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งการเล่น เด็กจะใช้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการเล่น การสำรวจ เพื่อทำความเข้าใจตนเองกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว โดยเริ่มจากการใช้ประสาทสัมผัสด้านต่าง ๆ การลองคิดลองถูกรูการเลียนแบบ การแก้ปัญหา อันจะนำไปสู่ความคิดรวบยอดที่สำคัญ ซึ่งการเล่นเป็นสื่อกลางที่ช่วยให้เด็กซึมซับสารสนเทศใหม่ หรือเก็บบันทึกความจำ การกระทำของตนเอง (Hauser – Cram et.al., 1991 อ้างถึงในกุลยา ดันติผลาชีวะ, 2545 : 35) ในการเล่นเด็กสามารถปรับจากสภาพที่ไม่มีความรู้ไปสู่การมีความรู้ เมื่อนั้นเด็กจะรู้สึกว่าคุณค่าและมีความสามารถ ซึ่งเป็นการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ในภายหน้า (นิตยา ประพฤติกิจ, 2539 : 93) จะเห็นได้ว่า นอกจากการเล่นจะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้แล้ว ยังส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กในอนาคตได้ด้วย

ในการเลือกเล่นตามมุมประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย เด็กจะไม่เลือกเล่นของเล่นที่ต้องใช้ความคิด หรือส่งเสริมการแก้ปัญหา ส่วนใหญ่เด็กจะเลือกเล่นในมุมบ้าน มุมหนังสือ มุมหมอน มุมตุ๊กตาและมุมรถลาก ส่วนมุมบล็อก มุมพลาสติกสร้างสรรค์เด็กจะเข้าไปเล่นน้อย เพราะเด็กต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ คิดจินตนาการในการสร้างผลงานจึงทำให้ผลของการใช้สติปัญญาในทางสร้างสรรค์ขาดหายไป ควรส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับประสบการณ์การเล่นโดยมีครูคอยชี้แนะวิธีการเล่น กระตุ้นให้เกิดความคิดและเป็นแนวทางในการสืบค้นวิธีการใหม่จะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้สูงขึ้นได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่นของเด็กปฐมวัย พบว่า การนำวัสดุปลายเปิดซึ่งเป็นวัสดุที่สามารถส่งเสริมความคิด ค้นหา ริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างหลากหลาย กระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดและจินตนาการมาใช้สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นผลดี ในด้านการฝึกกระบวนการการคิดและการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดังงานวิจัยของวิณา ประชากุล (2547) และกิจกรรมการคิดออกเเนกนัยต่อพัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์ในเด็กอายุ 5-6 ปี มีผลไปพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้สูงขึ้น

จากแนวคิดและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติด้านสติปัญญาที่ควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับปฐมวัย แต่เด็กปฐมวัยไม่ได้รับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เท่าที่ควร จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนา และนำกิจกรรมการเล่นตามมุมในรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนปฐมวัยที่มีอายุ 4 – 5 ขวบ โดยให้เด็กได้เล่นแบบอิสระและเล่นแบบกึ่งชี้แนะ เพื่อกระตุ้นการคิดจินตนาการ ที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยหวังว่าเด็กระดับปฐมวัยจะมีความคิดสร้างสรรค์ที่สูงขึ้น

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมายการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งชี้แนะ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระ

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งชี้แนะกับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระ

สมมุติฐานการวิจัย

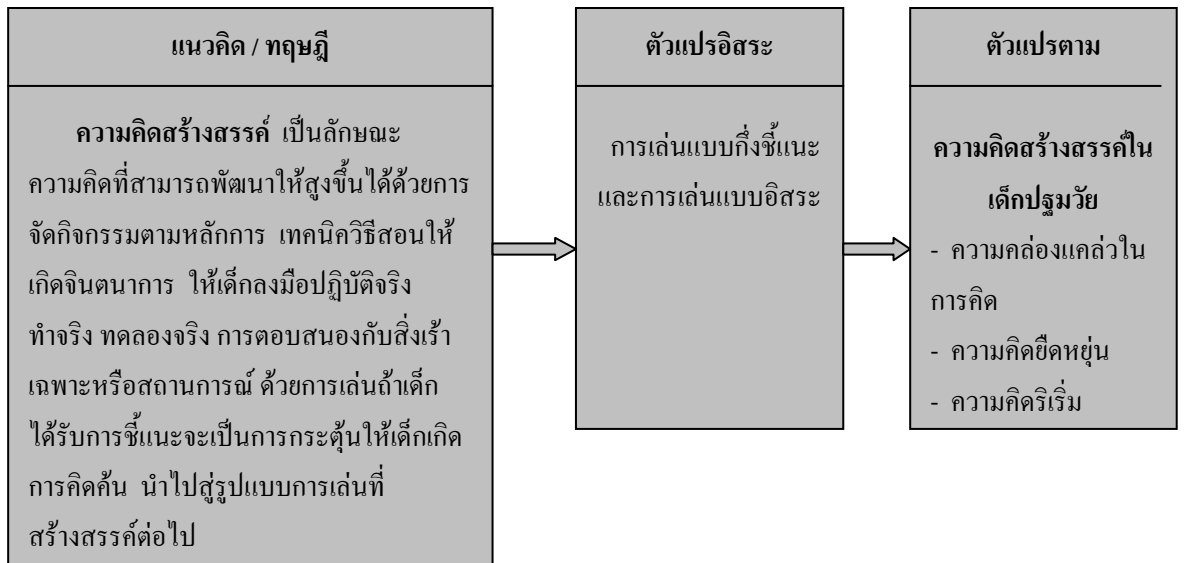
จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ พบว่า การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยให้เด็กได้มีโอกาสได้เล่นอย่างอิสระ และการเล่นกับวัสดุปลายเปิดจะมีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นงานวิจัยของนารี ชมเกษร ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์เด็กปฐมวัยที่เล่นไม้บล็อกแบบครูชี้แนะ และวิณา ประชากุล ได้ทำการศึกษาวิจัยผลของการเล่นวัสดุปลายเปิดที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดที่จะจัดกิจกรรมการเล่นที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่นแบบกึ่งชี้แนะตามแผนการจัดประสบการณ์ที่สร้างขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ และนำมาใช้จัดกิจกรรม จะทำให้มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่สูงขึ้น

ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งชี้แนะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งชี้แนะสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระ

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความคิดสร้างสรรค์เป็นวิธีการคิดและการทำงานของสมองอย่างเป็นขั้นตอน เป็นทักษะที่จำเป็นต้องสร้างให้เกิดขึ้นในตัวเด็กด้วยการฝึกหัดทักษะต่าง ๆ หลายวิธี หลายขั้นตอน และต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝน การเล่นนับเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ของหนึ่งของเด็กที่สามารถส่งเสริมให้เด็กได้ฝึกการคิดอย่างริเริ่มสร้างสรรค์ได้ดี เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งการเล่น การสำรวจเพื่อทำความเข้าใจและค้นพบตนเองกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว โดยเริ่มจากการใช้ประสาทสัมผัสด้านต่าง ๆ การลองผิดลองถูก การเขียนแบบ การแก้ปัญหาอันจะนำไปสู่ความคิด การพัฒนาด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ (สุชา จันท์ธอม, 2543) การชี้แนะด้วยการตั้งคำถามของครูที่เป็นคำถามปลายเปิดจะช่วยกระตุ้นให้เด็กได้คิด ชีวชนให้คิดแบบหลายด้าน หลายแง่มุมใหม่ ๆ (คุณัญ บริพัตร ณ อยุธยา, 2535) จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัย โดยกำหนดกรอบแนวคิดไว้ดังแผนผัง

แผนผัง กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi experimental design) ตามแบบแผนการทดลอง Two - Group Pretest - Posttest design ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ เด็กนักเรียนระดับปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 7 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 265 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ ที่เรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 40 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มอย่างง่าย เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดประสบการณ์ แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

1. การจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งชี้แนะ
2. การจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์

เครื่องมือที่ใช้วิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยรวมทั้งสิ้น 3 ฉบับ ได้แก่

1. แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่นแบบอิสระตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อใช้กับกลุ่มควบคุม จำนวน 4 แผน
2. แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการเล่นแบบกึ่งชี้แนะ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อทดลองกับกลุ่มทดลอง จำนวน 4 แผน ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
3. แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของกิลฟอร์ดชนิดรูปภาพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 6 ฉบับ นำไปให้ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ของแบบวัดความคิดสร้างสรรค์กับเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็น 0.7 - 1 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า แบบวัดมีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา เมื่อนำแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ไปใช้กับเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน นำผลมาคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบวัดโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ($\alpha - Coefficient$) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงเป็น 0.37 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.5 เนื่องจากข้อคำถามมีจำนวนข้อน้อยซึ่งเหมาะกับเด็กปฐมวัยจึงทำให้ค่าความเที่ยงต่ำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม ในวันที่ 22 - 29 มกราคม 2550 บันทึกผลและแปลค่าเป็นคะแนน และนำผลคะแนนมาใช้เป็นตัวแปรร่วมในการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน
2. ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการจัดประสบการณ์ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยตนเองตามแผนการจัดประสบการณ์ที่สร้างขึ้น ในทุกวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ ของสัปดาห์ โดยเริ่มทดลองเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2550 และสิ้นสุดการทดลองเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2550 ใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด 4 สัปดาห์ รวม 12 คาบ
3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยวัดความคิดสร้างสรรค์กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ - 2 มีนาคม 2550 บันทึกผลและแปลค่าเป็นคะแนน
4. นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ ทดสอบสมมุติฐานและสรุปผลการวิจัยเพื่อรายงานผลการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนทดลอง และหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนทดลอง และหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร การทดสอบทีกรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (t - test dependent Samples)
4. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) โดยใช้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นตัวแปรร่วม

5. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองจำแนกตามองค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดริเริ่ม โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งชี้แนะกับการเล่นแบบอิสระ ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า

1. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งชี้แนะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1
2. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งชี้แนะมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบอิสระ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย

จากการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบกึ่งชี้แนะกับการเล่นแบบอิสระ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์การเล่นสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการจัดในลักษณะการเล่นปนเรียน โดยจัดให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กในวัยนี้ และในการสอนต้องจัดในรูปของการเตรียมความพร้อมหรือการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดความคิด รวบรวมจากการเล่น การกระทำและการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดการเรียนรู้ การค้นคว้า การทดลองและการสำรวจสิ่งต่าง ๆ เพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับตนเองของเด็ก สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมพัฒนาการ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 11) และงานวิจัยของวารภรณ์ รักวิจัย (2533 : 123) ที่กล่าวว่า การเล่นจะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสตอบสนองความกระตือรือร้นซึ่งนำไปสู่การค้นพบ เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวของเด็กเอง และการเล่นคือการเรียนรู้ของเด็ก

2. การเล่นของเด็กถ้ามีผู้ใหญ่คอยชี้แนะให้เขารู้จักเล่น ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด การเล่นนั้นก็จะเป็นประโยชน์กับเด็ก สามารถกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดอย่างเป็นระบบมากขึ้นและมีความสามารถในการคิดในสิ่งที่แปลกใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่งการเล่นร่วมกับเพื่อน ๆ ในวัยเดียวกัน การใช้ภาษาพูดคุยกับเพื่อนในระหว่างเล่น จะช่วยให้เด็กรู้จักการแก้ปัญหาในการสร้างมิตรภาพซึ่งกันและกันอีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของสุชา จันท์ธอม (2543 : 81 – 82) และงานวิจัยของนารี ชมเกษตร (2541 : 65) ที่กล่าวว่า การเล่นแบบครูชี้แนะ ครูควรมีบทบาทในการใช้คำถามในจังหวะที่เหมาะสม สามารถช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดในการแก้ปัญหา เป็นความคิดที่เกิดจากความคิดริเริ่มของเด็กเองจะทำให้เด็กมั่นใจมากขึ้น และการเล่นยังช่วยให้เด็กรู้จักตนเองดีขึ้น นั่นคือ รู้ว่าตนเองชอบอะไร มีความสามารถทางไหน เพียงใด และเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

3. ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็ก การชี้แนะด้วยการตั้งคำถามของครูที่เป็นคำถามปลายเปิดมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะช่วยกระตุ้นให้เด็กได้คิด ชี้ชวนให้คิดแบบหลายด้าน หลายแง่มุมใหม่ ๆ พบว่าการสอนที่ฝึกให้เด็กคิด โดยครูเป็นผู้ช่วยขยายความคิด ช่วยทำให้ความคิดนั้นชัดเจนขึ้น เด็กนักเรียน เรียนรู้อย่างมีความหมาย ทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนคิด กล้าคิด กล้าแสดงออกในโอกาสต่อไปเมื่อได้รับโอกาส ครูจึงควรใช้คำถามให้เป็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คุชฎี บริพัตร ณ อยุรยา (2535 : 183 - 185) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งพบว่า คำถามปลายเปิดช่วยให้เด็กคิดได้หลายทาง ตอบได้หลายทาง คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบตายตัว จะทำให้เด็กกล้าที่จะตอบ เกิดความมั่นใจ ขยันคิดจะมีผลทำให้สมองเฉียบคมขึ้นกลายเป็นคนคิดเป็น ทำเป็น และเกิดความคิดสร้างสรรค์ในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กและศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. แผนการจัดประสบการณ์ที่นำมาใช้ทดลองกับเด็กระดับปฐมวัย มีความยืดหยุ่นในตัวเนื่องจากเป็นแผนแบบบูรณาการ ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมจึงไม่ตายตัว เมื่อเด็กทำกิจกรรมสร้างสรรค์เสร็จแล้วสามารถเข้าเล่นตามมุมประสบการณ์ได้เลย

2. จากการสังเกตของครูและการบันทึกผลการเลือกเล่นกิจกรรมตามมุม พบว่าเด็กผู้ชายส่วนใหญ่ชอบเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ และไม่บ่บล็อก เนื่องจากเป็นอิสระทางความคิด สามารถรู้หรือปรับเปลี่ยนโครงสร้างได้บ่อยครั้ง ส่วนเด็กผู้หญิงชอบเล่นตุ๊กตา มุมเครื่องครัวและไม่หนีบผ้าซึ่งเป็นการคิดแบบจินตนาการทั้งสิ้น ดังนั้นครูจึงควรแนะนำของเล่นใหม่ ๆ ให้กับเด็กเพื่อเป็นการเปลี่ยนประสบการณ์การเล่นที่หลากหลาย

3. การจัดกิจกรรมการเล่นตามมุม ถ้าวินิจฉัยเด็กนักเรียนที่ไม่มีโอกาสได้เข้าไปเล่น เช่น ทำกิจกรรมสร้างสรรค์ไม่เสร็จ อาจใช้ช่วงเวลาหลังตื่นนอน หรือหลังจากเด็กนักเรียนเล่นเกมการศึกษาแล้ว และก่อนกลับบ้านให้เด็กได้เลือกเล่นได้อย่างอิสระ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ควรจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดความเข้าใจวิธีการคิด รู้จักคิด คิดเป็น สามารถคิดแก้ปัญหาให้สำเร็จ และส่งเสริมให้เด็กแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ จึงควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล และสามารถทดสอบพิสูจน์แนวทางที่เด็กได้คิดและตัดสินใจ

2. การส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่ม นอกจากจะยอมรับความคิดแปลก ๆ ของเด็กแล้ว ครูไม่ควรตำหนิ หรือวิจารณ์ความคิดของเด็ก ดังนั้นจึงควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ด้านภาษาของเด็กปฐมวัย จากการเล่านิทาน และการเล่าประสบการณ์จากภาพ จะช่วยให้เข้าใจการใช้ภาษาของเด็กไปสู่การคิดเป็นเรื่องราว

3. การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เด็กนักเรียนรู้สึกเป็นอิสระ ไม่ถูกควบคุมด้วยระเบียบวินัยที่เคร่งครัดมากเกินไปจะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และครูผู้สอนที่มีทักษะในการใช้คำถามปลายเปิด หรือคำถามชี้แนะ ซึ่งเป็นคำถามที่ช่วยกระตุ้นความคิด เพื่อให้เด็กคิดได้หลายแง่มุม ได้คำตอบหลายทิศทาง สามารถนำเทคนิคการตั้งคำถาม มาใช้ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการคิดของเด็กปฐมวัยได้

4. การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กด้วยการเล่น การทำกิจกรรมการวาดภาพแล้ว ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้คำถามปลายเปิด และการใช้คำถามปลายปิดที่ต้องการคำตอบเพียงคำตอบเดียวกับการสอนแบบชี้แนะหรือชี้แนะเพื่อศึกษาผลของการใช้คำถามสำหรับเด็ก

รายการอ้างอิง

- กุลยา ตันติผลลาชีวะ. (2545). **ศูนย์หรือมุมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย**. วารสารการศึกษาปฐมวัย นารี ชมเกสร. (2541). **การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่เล่นไม้บล็อกแบบอิสระ** เดือนตุลาคม.
- คุณฤณี บริพัตร ณ อยุธยา. (2533). **คำถามสารพัน สร้างสรรค์ปัญญา**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทต้นอ้อจำกัด. **และแบบครูชี้แนะในโรงเรียนอัสสัมชัญระยอง**. กรุงเทพมหานคร : ปรินญาณินพนธ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- นิตยา ประพศุติกิจ. (2539). **การพัฒนาเด็กปฐมวัย = Developing young children**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- วีณา ประชากุล. (2547). **ผลของการเล่นวัสดุปลายเปิดที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร : ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วราภรณ์ รักวิชัย. (2533). **การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร : แสงศิลป์
- คันสนีย์ นัทรคุปต์. (2545). **รายงานการวิจัยเรื่อง การเรียนรู้รูปแบบใหม่ : ยุทธศาสตร์ด้านนโยบายและการใช้ทรัพยากร**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์.
- สุชา จันท์เอม. (2543). **จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541).. **คู่มือหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540** กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.